

RÉGÉSZETI DOLGOZATOK

AZ EÖTVÖS LÓRÁND TUDOMÁNYEGYETEM
RÉGÉSZETI INTÉZETÉBŐL

6.

DISSERTATIONES ARCHÆOLOGICÆ

EX INSTITUTO ARCHÆOLOGICO
UNIVERSITATIS DE ROLANDO EÖTVÖS NOMINATÆ

BUDAPEST, 1964.

KUZSINSZKY BÁLINT - AZ EGYETEMI TANÁR

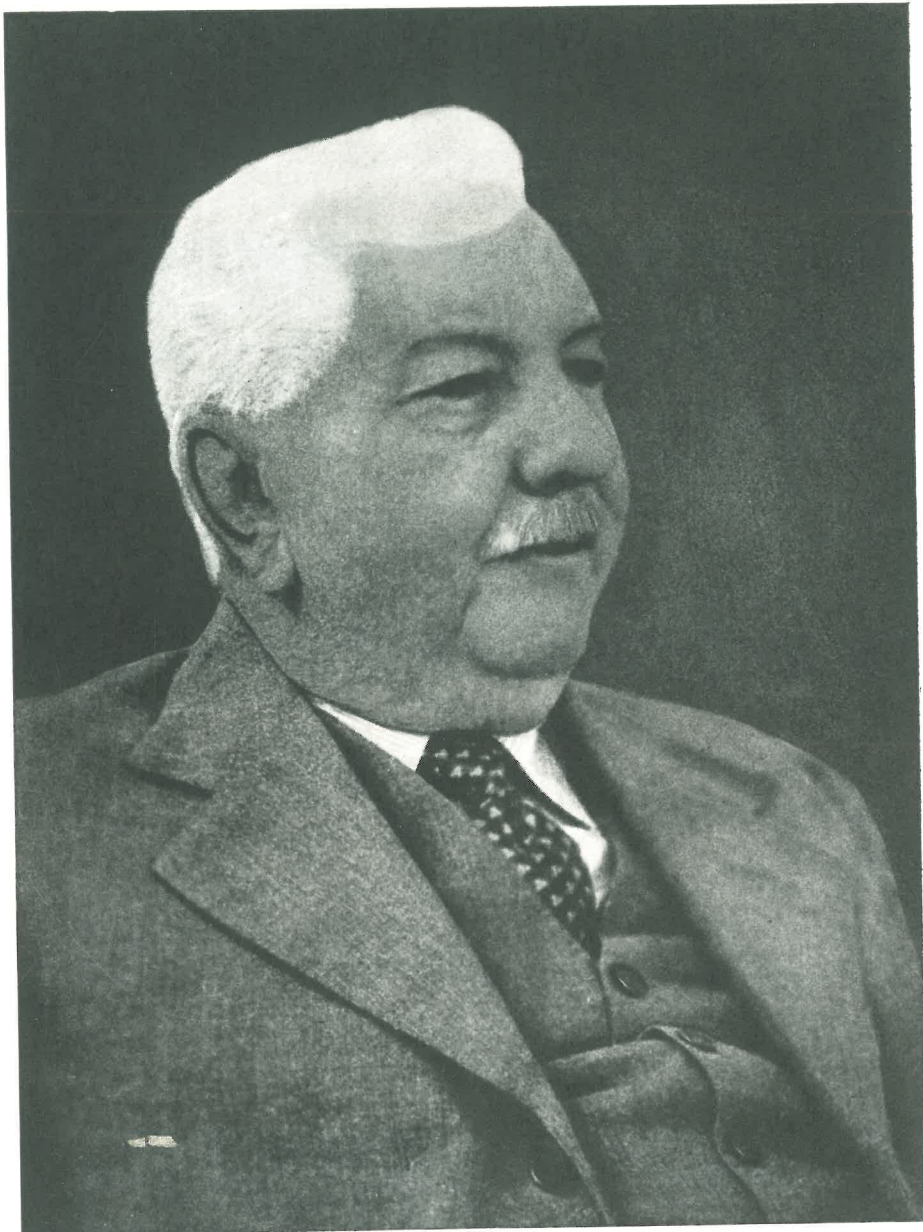
/:Emlékezés a kitűnő tudósra és az érem- és régiségtani tanszék professzorára, születésének 100 éves fordulóján. Az emlékezés részben előadatott a Magyar Régészeti, Művészet-történeti és Éremtani Társulat 1964 tavaszán tartott emlékülésén. Itt Kuzsinszky Bálintnak egyetemünkkel való kapcsolatainak és a tanszék vezetésében mutatkozó elveinek fölfejtését tartottuk feladatunknak és életének és működésének elsősorban ezeket a vonásait tárgyaltuk behatóban.^{1/}:/

Kuzsinszky Bálint /szül. 1864 november 6.,-án Szabadkán, meghalt 1938 augusztus 23.,-án Budapesten/ a fehértemplomi gimnáziumban szerzett jeles érettségi bizonyítványával 1883 őszén iratkozott be a Budapesti Tudományegyetemre. Latin és görög filológiát, ókori történelmet hallgatott, ezekből a tantárgyakból - latinból és görögből - kivánt szerezni tanári diplomát. De közben tanulmányai elmélyítésére két éven át római jogi előadásokra is eljárt a jogi karon. Tanárai Ponor Thewrewk Emil, a tanítványaira szuggesztíven ható Ábel Jenő, Hampel József voltak. Már másodéves korában megjelent első munkája nyomtatásban, egy doktori értekezésről szóló bírálat az Egyetemes Philologiai Közönyben. A fenti tárgyak mellett nagy szorgalommal és rátermettséggel vett részt az érem- és régiségtani tanszék akkori professzorának, Torma Károlynak előadásain, éremtani és felirattani gyakorlatain, ahol hamarosan kitűnt ilyen irányu különleges képességeivel, megszervezve magának tanárainak, első-

sorban Ábel Jenőnek és Torma Károlynak támogatását és becsülését. Negyedéves korában sikerrel pályázott az érem-és régiségügyi tanszék előző évben hirdetett pályatételének megoldására, "Határozottassék meg a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött példányok alapján a hazánk területén lelt bronzkori fegyverek alak- s idombeli különbsége, illetőleg a magyar leletek sajátossága a másutt talált fegyverekéitől." Dolgozatát Torma Károly és Henszlmann Imre bíralták, egyhangú elismeréssel, dicsérik a szerző éles megfigyelő képességét, a külföldi szakirodalomban való jártasságát és egyikük a pályadíj megszorítását, a másik pedig a munka publikációját is ajánlja a Pasquich alaphoz járó 50 forintos jutalomdíj odaítélése mellett.^{2/}

Kuzsinszky pályája közben más fordulatot nyert. A Magyar Nemzeti Múzeum 1887 elején egy gyakornoki állás betöltésére versenyvizsgát hirdetett, s ezen a szigorú - Pulszky Ferencből, Torma Károlyból és Hampel Józsefből álló - bizottság több jelölt közül Kuzsinszky Bálintot érdemesítette arra, hogy e vizsgája alapján a múzeum dolgozóinak sorába lépjen és ezután teljes erejét a magyar régészet kutatásának szentelhesse. Még letette ugyan ez év júniusában a latin és görög szaktárgyaiból a szakvizsgát, de tanárként a tanári oklevél megszerzése után csak pár évig működött az akkori Zerge-, ma Makarenkó utcai fővárosi főreáliskolában délutánonként a latin nyelvet mint rendkívüli tantárgyat oktatgatván.^{3/} 1888-ban bölcsészeti doktori szigorlatot tett érem- és régiségügyből mint főtárgyból, művészettörténetből és latin filológiából mint melléktárgyakból Torma Károlyból, Henszlmann Imréről és Ponorí Thewrewk Emilből álló bizottság előtt summa cum laude eredménnyel. Múzeumi pályáján közben szépen haladt előre, 1889-ben segédőrré, majd tíz évvel utóbb múzeumi őrré nevezték ki.

Amíg hivatali pályafutás megalapozásánál ezeket az cseményeket kellett elsősorban regisztrálnunk, más ese-

mény is történt a pannoniai kutatások történetében, melyek végképpen meghatározták és kijelölték Kuzsinszky Bálint tudományos munkásságának irányát. Az aquincumi amphitheatrum, valamint a közfürdőnek Torma, illetőleg Hampel által történt felfedezése után pár éves szünet állt be e kutatások területén. Gömöri Havas Sándor fővárosi törvényhatósági bizottsági tag szünetet nem ismerő agitációja és buzgólkodása végre is 1887-ben ismét lehetővé tette az aquincumi kutatások folytatását. Torma Károly kapta a megbízást a munka folytatására, aki a fiatal Kuzsinszkyt vette maga mellé segítőtársként; Torma azonban már a következő évben véglegesen lemondott a munka vezetéséről, mire a főváros tanácsa a munkálatok vezetésével Kuzsinszky Bálintot bizta meg, aki e megbízatás értelmében csaknem haláláig vezetője és lelke maradt a főváros területén folyó régészeti kutatásoknak.^{4/}

Ettől kezdve sorra jelennek meg a hazai régészeti folyóiratokban és egyéb helyeken /pl. az akkor nagy szerepet játszó Vasárnapi Ujságban/ tudományos és népszerűsítő dolgozatai, melyek mindinkább a nagyképeségű fiatal archeológusra terelik a figyelmet. Tudását egyfelől a hazai lelőhelyek szorgos megismerésével, másfelől külföldi tanulmányutakkal tette termékenyebbé; így járt a szomszédos Ausztriában, továbbá Németországban és több hónapot töltött Itáliában, ahol főleg Rómának és Pompejinek maradványait tanulmányozta. Minde tanulmányainak eredményeit szép sikerrel értékesítette munkásságában, amelynek alapján 1892-ben egyetemünkön a "Római művelődéstörténet" tárgykörből magántanári képesítést szerzett; habilitálója Hampel József volt. Ettől kezdve heti két órában állandóan, félévről-félévre előad egyetemünkön és előadásaiban mint alább látni fogjuk, Pannonia és Dácia, továbbá a numizmatika és az epigrafika a tanításukkal összefüggő gyakorlatokkal is nem egyszer szerepel a fiatal magántanár előadási repertoárjában.^{5/} Amikor az ókori történelem kiváló professzora, Schwarcz Gyula meghalt, a Bölcsészettudományi Kar bizalma Kuzsinszky Bálint felé fordult és egy évi

ilyen előadásokat közöljük:

- 1901/2. tanév. II. félév.- Latin felirattan.- Heti 1 óra.
- 1902/3. tanév. I. félév.- Latin felirattan.- Heti 1 óra.
II. félév.- Latin felirattan gyakorla-
tokkal.- Heti 1 óra.
- 1903/04. tanév. I. félév.- Dácia története.- Heti 1 óra.
- 1905/6. tanév. II. félév.- Magyarország a rómaiak ide-
jében. - Heti 1 óra.
- 1906/7. tanév. I. félév.- Magyarország rómaikori törté-
nete.- Heti 1 óra.
II. félév.- Magyarország története a római-
korban felirattani gyakorla-
tokkal. - Heti 1 óra.
- 1908/9. tanév. I. félév.- Magyarországi latin feliratok
ismertetése.- Heti 1 óra.
II. félév.- Latin felirattan gyakorlatok-
kal.- Heti 1 óra.
- 1909/10. tanév. I. félév.- Kutfők Magyarország rómaikori
történetéhez.- Heti 1 óra.
- 1912/13. tanév. I. félév.- Kutfők Magyarország rómaikori
történetéhez.- Heti 1 óra.
II. félév.- Kutfők Magyarország rómaikori
történetéhez.- Heti 2 óra.
- 1913/14. tanév. I. félév.- Latin felirattani gyakorla-
tok.- Heti 1 óra.
Magyarország a római uralom a-
latt és a római császár-
ság.- Heti 2 óra.
II. félév.- Latin felirattani gyakorla-
tok.-Heti 1 óra. -Magyaror-
szág a római uralom alatt és a
római császárság.-Heti 2 óra.

1914 évi június havában Kuzsinszky Bálint elfoglalta a Hampel József halálával megüresedett érem- és régiség-tani tan-széket és még ez év őszén meg is kezdte előadásait, melyeknek címeit alábbi összeállításunkban adjuk:

1914/5. tanév. I. félév.- Görögország prehistoriája.-Heti 2 óra.
Magyarország római régiségei.Heti 3 óra
Magyarország a rómaiak alatt és a ró-
mai császárkor története Domitianus-
tól kezdve.- Heti 3 óra.

II. félév.- A római építészet maradványai Magyar-
országon.- Heti 3 óra.
A görög archaikus emlékek.- Heti 2 óra.

1915/6. tanév. I. félév.- A görög templom. - Heti 2 óra.
Itália őskora és etruszk régiségei.-
Heti 3 óra.
A római ház és berendezése; szeminá-
riumi gyakorlatok.- Heti 1 óra.

II.félév.- A görög klasszikus kor építészetének
maradványai.- Heti 2 óra.
Római hadtörténeti emlékek.-Heti 3 óra.
Magyarország őskora; szemináriumi
gyakorlatok. - Heti 1 óra.

1916/7.tanév. I.félév.- Görög archaikus szoborművek.-Heti 2 óra
Etruszk-római építészet,-Heti 2 óra.
Vaskori régiségek; szemináriumi gya-
korlatok.- Heti 1 óra.

II.félév.- Görög szobrászok és szoborművek.-
Heti 2 óra.
A római építészet emlékei.- Heti 2 óra.
Kelta-római régiségek Magyarországon;
szemináriumi gyakorlatok.-Heti 1 óra.

- 1917/8. tanév. I. félév.- Phidias.- Heti 2 óra.
Pompeji.- Heti 2 óra.
Kelta-római régiségek Magyarországon.- Heti 1 óra.
- II. félév.- A görög klasszikus kor emlékei.- Heti 2 óra.
A császárkori Róma.- Heti 2 óra.
Római agyagművesség; szemináriumi gyakorlatok. - Heti 1 óra.

/Ugyanebben a félévben a katonai szolgálatuk miatt időhátrányt szenvedett hallgatók számára rendezett pótszemeszterben is hirdetett Kuzsinszky előadást./

Magyarország római emlékei.-Heti 3 óra.

- 1918/9. tanév. I. félév.- Görög klasszikus szoborművek.-
Heti 2 óra.
Róma császárkori emlékei.-
Heti 2 óra.
Latin felirattan. - Heti 1 óra.
- II. félév.- A görög szobrászat a Kr.e.IV.
században.-Heti 2 óra.
A császárkori római építészet.- Heti 2 óra.
Latin felirattani gyakorlatok.- Heti 1 óra.

- 1919/20. tanév. I. és II.
félévében.- Görög szobrászat a Kr.e.IV. században.-Heti 2 óra.
Római építészeti maradványok.-
/Afrika és Kelet/: Heti 2 óra.
Római numizmatika.-Heti 1 óra.

- 1920/1. tanév. I. félév.- A görög szobrászat Lysippos-tól.- Heti 1 óra.
Római építészeti emlékek.-Heti 2 óra.
Római numizmatika gyakorlatokkal.- Heti 1 óra.

- II. félév.- Görög szobrászat a hellenisztikus korban.- Heti 2 óra.
Építészeti emlékek a hellenisztikus-római korból.- Heti 2 óra.
A görög-római ház.- Heti 1 óra.
- 1921/2.tanév. I.félév.- A görög szobrászat utolsó korszaka.- Heti 2 óra.
Magyarország őskori régiségei.- Heti 2 óra.
A római ház és Pompeji.-Heti 1 óra.
- II.félév.- A görög-római szobrászat kora.-Heti 2 óra.
Görög-római építészet.-Heti 2 óra.
Pompeji.- Heti 1 óra.
- 1922/3.tanév. I.félév.- A görög szobrászat./Tanárképző előadás/-Heti 2 óra.
Az ókori Róma.- Heti 2 óra.
Magyarország a római korban.- Heti 3 óra.
- II.félév.- Görög szobrászat./Tanárképző előadás/- Heti 2 óra.
Az ókori Róma császárkori emlékei.- Heti 2 óra.
Magyarország római régiségei.- Heti 3 óra.
- 1923/4.tanév. I.félév.- A görög szobrászat az V.században.-Heti 2 óra.
Magyarország a római korban.-Heti 2 óra.
Magyarország római régiségei.-Heti 3 óra.
- II.félév.- Magyarország a római korban.-Heti 2 óra.
Róma császárkori emlékei.-Heti 1 óra.
A görög szobrászat története.-Heti 2 óra.

- 1924/5. tanév. I.félév.- Magyarország a római korban.-
/Dácia/.- Heti 1 óra.
Görög szobrászat az V.-IV.század-
ban.- Heti 2 óra.
Róma és Itália római császárkori
emlékei.- Heti 2 óra.
- II.félév.- Görög szobrászat a Kr.e.IV.század-
ban.- Heti 2 óra.
A római építészet emlékei Itáliá-
ban.- Heti 2 óra.
Római feliratos emlékek.-Heti 1 óra.
- 1925/6. tanév. I.félév.- A görög szobrászat a Kr.e.IV.szá-
zadban.- Heti 2 óra.
Róma és Itália római császárkori mű-
emlékei.- Heti 1 óra.
Latin felirattan.- Heti 2 óra.
- II.félév.- Görög szobrászat a Kr.e.IV.század-
ban.- Heti 2 óra.
Római építészeti emlékek Itáliában
és Franciaországban.-Heti 1 óra.
Római epigraphia.- Heti 2 óra.
- 1926/7. tanév. I.félév.- A görög szobrászat, Lysippos.-
Heti 1 óra.
A római monumentális építkezés
emlékei.- Heti 2 óra.
Római feliratok.- Heti 2 óra.
- Az 1926/27. tanév II. félévében Kuzsinszky Bálint
betegsége miatt nem tartott előadásokat.
- 1927/8. tanév. I.félév.- A kréta-mykenaei kultúra.-Heti 2 óra.
Római érmészet.- Heti 2 óra.
Népvándorlaskori régisé-
gek.- Heti 1 óra.

II. félév.- A legrégebbi görög emlékek.-
Heti 3 óra.
A római császárkori érmek.-
Heti 1 óra.
A hazai népvándorlásokor archaeo-
lógiája.- Heti 1 óra.

1928/9. tanév. I. félév.- A görög archaikus kor.-
Heti 2 óra.
Magyarország őskora.-Heti 2 óra.
A népvándorlásokor Magyar-
országon.- Heti 1 óra.

- - - -

A fenti volt az utolsó féléve Kuzsinszkynek egyetemünkön. Szabadságot kér, a következő félévekben egy-egy kollégiummal Hekler Antal helyettesíti, 1930 május 1.-ével végleg elhagyja egyetemünket, nyugdíjba vonul.

Ha áttekintjük és összegezzük most Kuzsinszkynek az előadásokban jelentkező egyetemi tanári tevékenységét, a következőket állapíthatjuk meg.

Mint magántanár iparkodott habilitációja tárgykörén belül maradni előadásával, de érdeklődése, szeretete, e tárgykör intenzív művelése már ekkor is arra készítette, hogy Pannonia és Dácia régészetével, illetőleg történetével, valamint az általa a római történelemmel való foglalkozásnál elsőrangú fontosságúnak ítélt latin felirattannal és numizmatikával is bővítse előadásainak körét és ezáltal, mintegy előre jelezve ez irányú véleményét, ezeknek a studiumoknak az eddiginél nagyobb területet biztosítson az egyetemi előadásokban. Ennek a feltételezésnek igazsága még inkább kitűnik az ókori történelem nyilvános tanáráként tartott előadásainak sorozatában, ahol szinte évről-évre módját ejtette a görög és római történelem előadásai mellett annak, hogy fenti kedves szakterületeit is bevonja előadásainak körébe. Amikor pedig kinevezték az érem-és

régiségtan professzorává, a számára kötelezően előírt ókori történeti előadások /értvén itt a görög és a római történelemről szólókat/ sorát állandóan tarkította és érdekesebbé tette a magyarországi régészet - elsősorban a római kor, ritkábban a praehistoria és a magyar népvándorláskor - problémáinak előadásával, valamint a szinte minden évben meghirdetett felirattani előadásokkal és gyakorlatokkal, és így minden elődjénél intenzívebben kapcsolta bele előadásai-
ba a magyar régészet, hangsúlyozom, elsősorban a római panoniai kutatások problémáit. Mint elődjeinek, neki is elsősorban a latin, görög történelem-szakos hallgatók számára kellett előadásokat, olykor kifejezetten a tanárképző-intézet által követelt előadásokat tartani, ő azonban az ókori egyetemes történeti előadásokat teljesen egyenértékűeknek tekintette a magyarországi régészeti kutatások eredményeit összefoglaló történeti előadásokkal, mint egyszer egy beszélgetésében említette, egyforma fontosságú a tanár számára mindakettő, és "ha szégyen lenne, ha nem volna tájékozott a perzsa háborúk történetében, ami a középiskolában előírt tananyag, éppen olyan szégyen volna, ha tájékozatlan lenne saját hazája földjének történeti kérdéseiben is, holott azok bárhol az előkerülő régészeti leletek kapcsán az iskolákban szóba kerülhetnek."^{8/}

Itt kell megemlítenem, hogy az egyetem művészettörténeti tanszéke, melyre 1918 októberében Hekler Antalt nevezték ki professzorrá, a 20-as évek végén a "művészettörténeti és klasszika archaeológiai" elnevezést kapta, de különben is Hekler kinevezésének napjától kezdve a művészettörténeti elnevezést annak egyetemes értelmében értelmezte és állandóan tartott a klasszika-archaeológia köréből előadásokat, melyek párhuzamosan futottak Kuzsinszkyknak már feltüntetett előadásaival.

Kuzsinszky Bálint előadásai rendkívül elevenek voltak. Elevenséget adott annak az előadó gyors, pattogó

ritmusu beszéde is. De a nagy és alapos felkészültség, a forrásokra való állandó hivatkozás, kiváló történettudósnak, hivatott régésznek képét adták előadásaiban is. Nagy súlyt vett előadásainak logikus fölépítésére és a figyelő, buzgón jegyző hallgatóság számára minden előadása élmény volt. Hiszen elsősorban a magyar régészeti problémákat tárgyaló előadásai-
ban jóformán kizárólag a saját kutatásainak anyagát adta elő, sokszor olyan tárgyra vonatkozóan, mely addig nyomtatásban meg sem jelent. Akik komolyan látogattuk a Kuzsinszky órákat, sokat tanultunk és az ő előadásain keresztül kedveltük meg jövő-
vendő munkásságunk területét.

Szokása volt érdeklődőbb hallgatóit esetről-esetre meg is hívni éppen folytatott ásatásaihoz. Így, mikor 1912/3-ban a nagy gázgyári ásatások folytak Aquincum polgár-
város területén, többször is kihitt bennünket, jobb tanítványa-
it, örömmel mutatta és magyarázta a sokszögű alaprajzú kelta templomot, az értékes kerámiai leleteket, hogy utána a Krempel malomban lévő vendéglőben vendégül lásson bennün-
ket egy-egy korsó sörre. Ez a közvetlenség igen ritka madár volt abban a korban, legfeljebb Riedl Frigyesnek és néhány magántanárnak volt még a hallgatóságra nagy hatást gyakorló sajátossága.

Kuzsinszky Bálint tudvalévően a Magyar Nemzeti Múzeum érem- és régiségtára gyakornokaként kezdte el pályáját, igazi működésének színtere az egyetem mellett a Fővárosi Történeti Múzeum volt, melynek egyik osztálya lett a korábban alapított Aquincumi múzeum is. Amikor 1901-ben egyetemi nyilv.rk. tanárrá neveztetett ki, az egyetem és a Fővárosi Múzeum között osztotta meg tevékenységét, egészen 1930-ban történt nyugdíjbavonulásáig. Így az érem- és régiségtani tanszék intézetté való átalakítására, valóságos laboratóriumokkal rendelkező és ásatások végzésére is alkalmas intézetté tételére ő sem vállalkozott, erre nem is gondolt. Éppenugy, mint elődeinek, Rómernek és Hampelnek, neki sem

volt érdeke az intézet ilyen irányu fejlesztése; különben az ilyen kísérleteknek amugy is ellenállt volna a megszbott és igen-igen szerény költségvetési keret.^{9/} Annyit azonban megtett, hogy a Hampel korában szervezett gyakornoki állást egészen az intézet szolgálatában állóvá változtatta, vagyis a gyakornokoknak nem kellett többé az érem- és régiségtár éremgyűjteményében délelőttönként szolgálatot teljesíteni. Gyakornokok voltak egyetemi hallgató korukban a Kuzsinszky vezette tanszéken: Alföldi András, Gerecze Jolán, Nagy Lajos és Stóhr Géza. Különben Kuzsinszky ad ki először rendeletet arra vonatkozólag, hogy a tanszék iratait összegyűjtsék és megőrizték. Ez ad alkalmat egyik gyakornokának, Stóhr Gézának arra, hogy kísérletet tegyen a tanszék egy fejezetének a megírására. Stóhr Géza a Magyar Államvasutak tisztviselője volt. Már férfikorában kapott kedvet az archaeológiával való foglalkozáshoz, iratkozott be az egyetemre. Ebben a minőségben lett a tanszéken gyakornok és az előkeresett okmányok alapján /régi rendeletek, éremkatalógusok, stb./ írta meg "A Budapesti Tudományegyetem klaszszika archaeologiai tanszéke éremtárának története" című kis tanulmányát, melyben az uttörés érdemével foglalta össze igen áttekinthető módon a tanszék egykor tekintélyes, később kissé szétzilálódó éremgyűjteményének történetét.^{10/}

Magántanárrá egy volt hallgatóját habilitálta, Nagy Lajost, 1929-ben, "Magyarországi rómaikori archaeologia" tárgykörből.

Kuzsinszky Bálintot a Bölcsészettudományi Kar 1923/24. tanévre dékánjává választotta. Egyébként professzorsága alatt az intézet könyvtára és szemléltető anyaga a lehető módon szaporított. Kuzsinszky Bálint jó professzor, egyenes, őszinte, szókimondó ember volt. Közvetlensége, jószívűsége számtalan esetben megmutatkozott. Nagy tudását csillogtatta előadásaiban, és akiben szorgalmat és tehetséget látott, azt további pályáján is segítette,

jó emberei közé számította. Tanításában először csillan föl a tanszék történetében az utódok, éspedig kimondottan az archaeologia területére nevelt utódok képzésének az elgondolása, amit mutat, hogy egykori hallgatói és tanítványai közül többen lettek a magyar régészeti és ókortörténeti kutatások munkásai.

O r o s z l á n Z o l t á n .

- - - -

J e g y z e t e k .

- 1./ Kuzsinszky Bálint életrajzának és munkásságának részletes ismertetésével és méltatásával még adósunk a magyar régészet története. Legterjedelmesebb és legjobb az a méltatás, amelyet Láng Nándor adott róla az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve II. évfolyamában, az un. Kuzsinszky emlékkönyvben /Budapest, 1927/. 3-19 ll. Ebben a 60. életévét betöltő professzor életművét ismerteti, vonzó és baráti modorban. Ezt egészítik ki azok a Nekrologok, amelyek Kuzsinszky halála után jelentek meg az Archaeologiai Értesítőben, az Akadémiai Értesítőben, a Budapest Régiségeiben és a Dissertationes Paenonicae Series 2.N°.11. köteteként megjelent "Laureae Aquincenses memoriae Valentini Kuzsinszky dicatae" című munka II. kötete 343-346 ll., ahol ismét Láng Nándor ismertette Kuzsinszky életművét.- Kuzsinszky jelentőségének rövid méltatását e sorok írója kísérelte meg az Archaeológiai Értesítő soron lévő kötetében./Sajtó alatt./
- 2./ L.Szentpétery Imre: "A Bölcsészettudományi Kar története 1635-1935. Budapest, 1935. 549.l.- A bírálókat lényege kivonatossan Láng: OMRT.Évkönyve, II. 7 l.
- 3./ L.Láng: OMRT.Évkönyve, II. 8.l., különben életének ezt az epizódját Kuzsinszky baráti összejöveteleken is többször emlegette.

- 4./ Szilágyi János: Tanulmányok Budapest multjából. XVI.1964. 16 l.
- 5./ Az előadások címeit az egyetem egykori tanrendjei nyomán állítottuk össze.
- 6./ Szentpétery Imre id.m. 672.l.
- 7./ A kinevezésekre és helyettesítésre vonatkozó adatok Szentpétery id.m.-ből.
- 8./ Kuzsinszky Bálint többször hangoztatott véleménye a régészeti vacsorák alkalmával folytatott beszélgetésekben.- Nem merem határozottan állítani, de lehetséges, hogy a Klebelsberg-féle és a muzeumokról szóló "Gyűjteményegyetemi" törvény is hozzájárult e tárgyaknak az előadások sorában való állandó ismétléséhez. Talán már az arra alkalmas hallgatóknak a muzeumi pályára való jobb előkészítésére gondolhatott Kuzsinszky is. Ez a törekvés például Hekler Antalnál határozottan fölismerhető, nemkülönben Gerevich Tibornál is.
- 9./ Kuzsinszky alatt az intézet és tanszék dotációja 300-600 pengő körül mozgott, ami alig volt elég a szükséges és nélkülözhetetlen folyóiratok, könyvek és szemléltető eszközök beszerzéséhez.
- 10./ Stóhr Gézának még két munkáját jegyezhetjük föl, melyet mint a tanszék gyakornoka készített. Az egyik "Numantia keltiberiai város a kutatás világánál." OMRT.Évkönyve I. kötet, 1920-22. Budapest, 1923. 93-109 l. és "Kuzsinszky Bálint irodalmi műveinek jegyzéke." OMRT II.1923-26. Budapest, 1927. 20-23.l.